

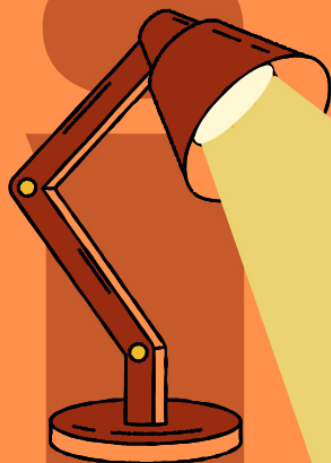
Наукові перспективи
Видавнича група

Успіхи

досягнення у науці

№6(16)
2025

**Ми висвітлимо ваші
професійні здобутки**

серія "Управління та адміністрування"
серія "Соціальні та поведінкові науки"
серія "Освіта"
серія "Право"

Інститут держави і права імені В.М.Корецького НАН України

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного
управління*

«Успіхи і досягнення у науці»

*(Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та
адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові
науки»)*

№ 6(16) 2025

Київ – 2025

ISSN 3041-1254 Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-6\(16\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-6(16))

“Успіхи і досягнення у науці (Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»)”: журнал. 2025. № 6(16) 2025. С. 980.

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 18.06.2025, № 8/6-25)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України # 582 від 24.04.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 073 Менеджмент, 076 Підприємництво та торгівля, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 051 Економіка

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Християнської академії педагогічних наук України

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних, соціальних, поведінкових наук, освіти, права, а, також, управління та адміністрування з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Крусян Анжеліка Романівна – Вчений секретар Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук професор, Заслужений юрист України (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Члени редакції журналу з галузі знань "Право":

1. Кваша Оксана Олександрівна – доктор юридичних наук професор, Заслужений юрист України (Київ, Україна)
2. Булкат Марина Сергіївна - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «УКРАЇНА», науковий консультант департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду (Київ, Україна)
3. Драган Олена Василівна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України (Київ, Україна)
4. Тимченко Геннадій Петрович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України (Київ, Україна)
5. Губанов Олег Олександрович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
6. Канцір Володимир Степанович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права і процесу Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
7. Світличний Олександр Петрович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
8. Оробець Костянтин Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент, асистент кафедри кримінально-правової політики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)
9. Кришевич Ольга Володимирівна - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
10. Тимчишин Андрій Михайлович - доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Івано-Франківська філія (Івано-Франківськ, Україна)
11. Шевчук Олександр Михайлович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

Члени редакції журналу з галузі знань "Управління та адміністрування":

1. Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних Сил України, Президент Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління (Київ, Україна)
2. Пахомова Тетяна Іванівна - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально – наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
3. Мельниченко Олександр Анатолійович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету Міністерства охорони здоров'я України (Харків, Україна)
4. Ситник Григорій Петрович - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
5. Андріяш Вікторія Іванівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна)
6. Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ Україна)
7. Кухарчук Петро Михайлович - доктор філософії в галузі 28 публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» (Вінниця, Україна)
8. Василенко Надія Володимирівна - доктор філософії в галузі 0-11- Науки про освіту, магістр Публічного управління та адміністрування, професор, професор кафедри управління та адміністрування Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» (Вінниця, Україна)
9. Новаченко Тетяна Василівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету №4 Донецького державного університету внутрішніх справ
10. Грищенко Ірина Миколаївна - доктор наук з державного управління, доцент, заступник директора з наукової роботи ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
11. Гончарук Наталія Трохимівна - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)
12. Мосора Лариса Степанівна - кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (Івано-Франківськ, Україна)
13. Клименко Анастасія Сергіївна - доктор філософії в галузі 28 публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», директор центру підвищення кваліфікації кадрів, доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
14. Улько Євгеній Миколайович - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та бізнесу Державного біотехнологічного університету Старший науковий співробітник відділу інноваційної економіки, зовнішніх зв'язків та інформатизації наукових досліджень ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського»
15. Логоша Роман Васильович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аграрного менеджменту та маркетингу Вінницького національного аграрного університету (Вінниця, Україна)
16. Безена Іван Михайлович - кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» (Дніпро, Україна)
17. Зелінська Галина Олексіївна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри прикладної економіки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (Івано-Франківськ, Україна)
18. Канцір Ірина Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
19. Леонов Ярослав Володимирович - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджмент фізичної культури Харківська державна академія фізичної культури (Харків, Україна)
20. Карпінський Борис Андрійович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
21. Антипенко Надія Василівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної кібернетики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
22. Гой Наталія Василівна - спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування Прикарпатського університету імені Василя Стефаника
23. Брік Світлана Володимирівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна)

Члени редакції журналу з галузі знань "Соціальні та поведінкові науки":

1. Залуцька Христина Ярославівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка», (Львів, Україна)
2. Карпенко Лідія Миколаївна - доктор економічних наук, професор, міжнародний професор, професор кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
3. Македон Вячеслав Владиславович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
4. Квасній Любов Григорівна - кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
5. Ходаківський Володимир Миколайович - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету (Житомир, Україна)
6. Угоднікова Олена Ігорівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова (Харків, Україна)

7. Слободянюк Ольга Василівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри національної економіки національного економіки Національного університету «Одеська юридична академія», (Одеса, Україна)
8. Грабарев Андрій Володимирович - кандидат економічних наук, доцент кафедри інформатики та системології КНЕУ, (Київ, Україна)

Члени редакції журналу з галузі знань "Освіта":

1. Гончарук Віталій Володимирович - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
2. Гумеір Гусейн Ахмедов - доктор педагогічних наук, професор (Баку, Азербайджан)
3. Дергач Маргарита Альфрітівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної освіти Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії (Запоріжжя, Україна)
4. Зеленська Людмила Дмитрівна - доктор педагогічних наук, професор, декан факультету історії і права, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (Харків, Україна)
5. Козубцов Ігор Миколайович - доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри бойового застосування засобів зв'язку (доцент кафедри військово-гуманітарних дисциплін) Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (Київ, Україна)
6. Красницька Ольга Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Національного університету оборони України (Київ, Україна)
7. Лаппо Віолетта Валеріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і психології, Коломийський навчально-науковий інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Коломия, Україна)
8. Литовченко Ірина Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
9. Миколайко Володимир Валерійович - кандидат педагогічних наук, доцент, Проректор з міжнародних зв'язків та стратегічного розвитку Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
10. Ненько Юлія Петрівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної мовної комунікації Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (Черкаси, Україна)
11. Островська Маріанна Ярославівна - кандидат педагогічних наук, Доктор філософії в галузі педагогіки, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II, (Берегове, Україна)
12. Поліщук Наталія Миколаївна - доктор філософії, викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
13. Синекс Оксана Степанівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" (Київ, Україна)
14. Чугай Оксана Юріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського», (Київ, Україна)
15. Шулігіна Раїса Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

СЕРІЯ «Соціальні та поведінкові науки»

- Андрусів У.Я., Лапішко М.Л.** 675
*ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА
ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ*
- Бас П.А.** 686
*ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ТЕОРІЇ
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ*
- Герасименко Ю.С., Пахомова І.А.** 696
*МОНІТОРИНГ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА КИЇВЩИНИ»*
- Григорук П.М., Співак В.В.** 705
*ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНА
ПРОБЛЕМА*
- Грицай В.Г., Чабан Г.В., Царіненко О.В., Цимбал В.О.** 720
*ГНУЧКІ КОМУНІКАЦІЙНІ МОДЕЛІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА АНТИКРИЗОВОГО
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ*
- Гудзь Т.П., Шимановська-Діанич Л.М., Гасій О.В.,** 734
Подрезов Д.О., Проскурня Н.В.
МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ
- Денисенко В.О., Кирилюк І.М., Калач В.М.** 750
*УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА
ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ*
- Джерелюк Ю.О., Попович Н.Н.** 760
*СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ
ІННОВАЦІЙНОСТІ*

УДК 330.101.52

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-6\(16\)-734-749](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-6(16)-734-749)

Гудзь Тетяна Павлівна доктор економічних наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (066) 740-90-59, <https://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Шимановська-Діанич Людмила Михайлівна доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (050) 566-95-93, <https://orcid.org/0000-0001-6499-0953>

Гасій Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (066) 627-22-87, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Подрезов Дмитро Олегович здобувач ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка, кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної теорії Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (067) 532-06-31, <https://orcid.org/0009-0006-5704-9413>

Проскурня Назар Вікторович здобувач ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент, кафедра менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (095) 536-88-80, <https://orcid.org/0009-0000-7969-9659>

МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Анотація. Мета статті полягає у розкритті еволюції економічної думки з питання побудови моделей економічної рівноваги, характеристики їх видів, а також виділення методологічних особливостей ноорівноваги в економіці. У процесі дослідження використані такі загальнонаукові підходи та методи, як діалектика, аналіз та синтез, індукції та дедукції, описовий, логічний та узагальнення.

Розкрита еволюція теорії економічної рівноваги через вклад, зроблений вченими зі світовим ім'ям, які працювали в межах різних економічних шкіл. Виділено історичні класи економіко-математичних моделей національного та світового масштабів та надана їх характеристика. Вирізнено три еволюційні види динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги: DSGE моделі, гібридні динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги та IDSGE-моделі.

Удосконалено структуру динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги в економіці через включення до неї домогосподарств як основного джерела попиту та інформаційного табло економічних очікувань.

Розвинуто методологічні основи ноорівноваги через характеристику її сутнісних рис, до яких відносяться: людиноцентризм, базування на ноосферних цінностях, прагнення до балансу між соціальною, духовною та матеріальною складовими суспільного життя; раціональна реалізація кожним індивідом економічних свобод та безумовне виконання економічних обов'язків, покладених на нього суспільними законами та правовими актами; урівноваження особистих та суспільних інтересів з позиції необхідності забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Викладено сучасний науковий погляд на економічну рівновагу, що розвиває її теоретико-методологічні засади шляхом внесення уточнень щодо підпорядкованості економічної рівноваги досягненню стратегічних соціально-економічних цілей розвитку системи; її циклічність; об'єктивна необхідність її регулювання; складність умов її досягнення економічної рівноваги за трансформаційних процесів в суспільному житті.

Ключові слова: економічна рівновага, динамічні стохастичні моделі, ноорівновага, цикл, постіндустріальне суспільство, сталий розвиток.

Hudz Tetiana Pavlivna Doctor of Economics, Professor, Director of the Educational and Scientific Center for Training of Higher Qualification Personnel, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (066) 740-90-59, <https://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Shymanovska-Dianyach Liudmyla Mykhailivna Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (050) 566-95-93, <https://orcid.org/0000-0001-6499-0953>

Hasii Olena Volodymyrivna candidate of economic sciences, associate professor, director of the Educational and Scientific Center for Quality Assurance of Higher Education, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (066) 627-22-87, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Podrezov Dmytro Olehovych third (educational and scientific) level Doctor of Philosophy degree candidate in the specialty 051 Economy, Department of Human Resources Management, Labor Economics and Economic Theory, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (067) 532-06-31, <https://orcid.org/0009-0006-5704-9413>

Proskurnia Nazar Viktorovich third (educational and scientific) level Doctor of Philosophy degree candidate in the specialty 073 Management, Department of Management, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (095) 536-88-80, <https://orcid.org/0009-0000-7969-9659>

ECONOMIC EQUILIBRIUM MODELS: HISTORY AND PRESENT

Abstract. The purpose of the article is to reveal the evolution of economic thought on the issue of building models of economic equilibrium, characterize their types, and highlight the methodological features of no-equilibrium in the economy. In the course of the study, the author used such general scientific approaches and methods as dialectics, analysis and synthesis, induction and deduction, descriptive, logical and generalization.

The evolution of the theory of economic equilibrium is revealed through the contributions made by world-renowned scientists who worked within different economic schools. The historical classes of economic and mathematical models of national and global scales are distinguished and their characteristics are given. Three evolutionary types of dynamic stochastic general equilibrium models are distinguished: DSGE models, hybrid dynamic stochastic general equilibrium models and IDSGE models.

The structure of the dynamic stochastic model of general equilibrium in the economy is improved by including households as the main source of demand and the information board of economic expectations.

The methodological foundations of no-equilibrium are developed through the characterization of its essential features, which include: human-centeredness, based on noospheric values, the desire for a balance between the social, spiritual and material components of social life; rational exercise by each individual of economic freedoms and unconditional fulfillment of economic obligations imposed on him by public laws and legal acts; balancing personal and public interests from the standpoint of the need to ensure sustainable economic development of the state.

The article presents a modern scientific view of economic equilibrium, which develops its theoretical and methodological foundations by making clarifications regarding the subordination of economic equilibrium to the achievement of strategic socio-economic goals of the system development; its cyclicity; the objective need for its regulation; the complexity of the conditions for its achievement of economic equilibrium in the context of transformational processes in public life.

Keywords: economic equilibrium, dynamic stochastic models, no-equilibrium, cycle, post-industrial society, sustainable development.

Постановка завдання. У міру інтеграції України у світове співтовариство більшого значення набуває моделювання національної економіки як частини світової виробничої, торгівельної та фінансової системи. Найбільш поширеним

об'єктом такого моделювання виступає рівновага на різних ієрархічних рівнях світової економічної системи. Сучасна економічна наука будує динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги (DSGE – Dynamic Stochastic General Equilibrium model), інкорпоруючи в методологію їх розробки теорії недосконалої інформації, органічної та обмеженої раціональності. DSGE моделі використовуються для аналізу бізнес-циклів з урахуванням взаємодії суб'єктів економіки всіх рівнів. Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги є продуктом сучасної економічної думки, так званого «нового неокласичного синтезу», який поєднав неокласичну теорію реальних бізнес-циклів з раціональними агентами, що оптимізують свою поведінку, та елементи нової кейнсіанської теорії ринкових недосконалостей (жорсткість цін, зарплат, монополістична конкуренція, тощо).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем забезпечення рівноваги в економіці і сьогодні приділяється велика увага світовою науковою спільнотою, до когорти якої входять Ф. Альварес, А. Бізін, Ф. Канова, Р. Дріді, Д. Дуф'є, М. Флорензано, Кідленд, Е. Прескот, Р. Лукас, С. Харрісон, Л. Брубакк, М. Адолфсон, Ж. Кіппонен, П. Пезенті [1-7] та інші, що займаються моделюванням рівноважних станів на національному і глобальному рівнях. Вивченню рівноваги як категорії досить почесне місце відводиться вітчизняним вченим А. С. Гальчинським при дослідженні логіки оновлення економічної методології, циклів світового розвитку та метасистемних трансформацій.

Виділення невирішених частин проблеми. Переважна більшість сучасних наукових досліджень прямо чи опосередковано апелюють до категорії рівноваги. Її присутність в дослідженнях є гарантом наукової суворості і зв'язаності теоретичних конструкцій сучасних економістів. Незважаючи на проблематичність статусу теорії загальної рівноваги, яка все ж таки долається не без успіху, ніяких альтернативних, але настільки ж універсальних, концепцій до цього часу не запропоновано.

Мета статті полягає у розкритті еволюції економічної думки з питання побудови моделей економічної рівноваги, характеристики їх видів, а також виділення методологічних особливостей ноорівноваги в економіці.

Виклад основного матеріалу. Вважається, що Ф. Кідленд та Е. Прескот започаткували DSGE моделювання в цілому, розробивши малу модель для опису коливань ВВП у США [1]. Місце динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги в історії розвитку економіко-математичного моделювання економічних процесів представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Історичні класи економіко-математичних моделей національного та
світового масштабів**

Період започаткування моделювання	Клас моделі	Особливість моделі	Недоліки моделі
1960-ті роки	Модель великого масштабу	Передбачає побудову субмоделей, які у вигляді рівнянь описують сектори економіки	Використовує громіздкий, але низько якісний, масив даних, що обумовлює погану прогнозну спроможність моделі
1970-ті роки	VAR- модель	Передбачає побудову функцій (економетричних рівнянь) для кожної ендогенної змінної, виходячи із її значень за минулі періоди, а також в залежності від значень інших ендогенних та екзогенних змінних	Не використовує ніяких економічних вимірювань, крім вибору змінних, що обумовило «атеоретичність» моделі
Початок 1980- х років	DSGE- модель	Передбачає моделювання макроекономічної рівноваги з урахуванням рішень економічних суб'єктів	Низький рівень емпіричної повноти змісту моделі
Кінець 1980-х років	Гібридна DSGE- модель	Дозволяє описати коливання економічної системи навколо рівноважного стану	Відтворювана динаміка є наслідком статистичних властивостей даних через низький рівень теоретичної повноти змісту моделі
1990-ті роки	IDSGE- модель	При моделюванні загальної рівноваги враховуються фактори перманентного та тимчасового впливу	Передбачають більш обмежений погляд на природу шоків

Джерело: складено авторами на основі [1, 8, 9, 10, 11, 12]

Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги належать до нового покоління аналітичних інструментів, які дозволяють розробляти більш деталізовані прогнози з урахуванням змін у макро- та мікросередовищі. Вони спрямовані на моделювання національної економіки як частини світової фінансової, виробничої та торгівельної системи. На основі DSGE моделей проводиться дослідження факторів економічного зростання, ділових циклів, впливу економічної, монетарної, фіскальної політик на діяльність економічних суб'єктів та зворотного ефекту змін у бізнес-середовищі на макрорівні. Наукова проблема, до вирішення якої покликані динамічні стохастичні моделі загальної

економічної рівноваги, в загальному вигляді може бути сформульована так: чи може, а якщо й так, то яким чином, децентралізована економічна система, яка припускає свободу дій кожного індивідуума, забезпечити таку поведінку учасників системи, при якій можливе ефективне розподілення економічних ресурсів.

Розрізняють три еволюційні види динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги.

Перші DSGE моделі використовувались в основному для теоретичного аналізу. Їх перевагою стало подолання «критики Лукаса» спрямовану на адресу моделей великого масштабу, які мали слабе теоретичне обґрунтування, хоча й охоплювали значну кількість емпіричних закономірностей. За висновком вченого, слабкий теоретичний базис будь-якої моделі, об'єктивно знижує точність прогнозів за нею незалежно від широти емпіричних даних [2]. DSGE моделі мали вужчу емпіричну базу при високому рівні теоретичного обґрунтування, що дозволило будувати прогнози вищої точності.

Визнання економічної рівноваги у якості емпіричного поняття на підставі знаходження фактів його існування в реальному житті спонукало до удосконалення DSGE моделей. Підвищення рівня емпіричності динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги було досягнуто шляхом включення до них мікроекономічних функцій поведінки економічних суб'єктів. У такий спосіб в DSGE моделі були закладені рішення мікроекономічних суб'єктів, які є адекватною реакцією на вплив макроекономічних чинників. В результаті динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги спроможні відтворити макроекономічну динаміку з урахуванням «глибинних» змін на рівні господарюючих суб'єктів. Так, параметри фіскальної, монетарної, цінової політики та інші встановлені державою умови режиму господарювання суб'єктів були доповнені діями та очікуваннями останніх.

В основу побудови динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги покладено принцип економічної теорії: споживачі прагнуть максимізувати корисність споживання, а виробники – максимізувати прибуток при мінімізації витрат [9, с. 263]. Рівновага у DSGE-моделі досягається шляхом прирівнювання загальної пропозиції товарів на певному ринку та загального попиту на них. Для врахування DSGE моделями очікувань економічних суб'єктів щодо майбутнього вироблено коректні правила. В цілому вони зводяться до раціоналізації або, точніше, узгодження очікувань з передбаченнями моделі. Фактор обмеженості інформації враховується у DSGE моделях як невизначеність щодо майбутнього, яка виникає внаслідок важко передбачуваних флуктуацій.

Структура динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги в узагальненому вигляді представлена на рисунку 1.

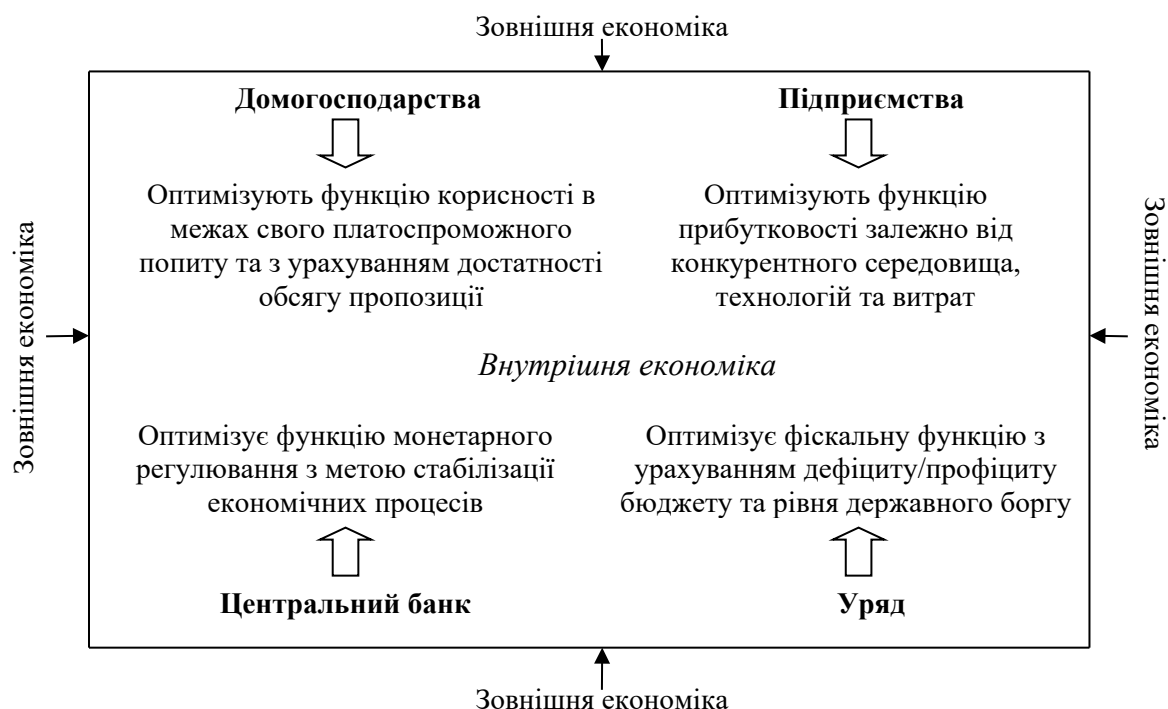
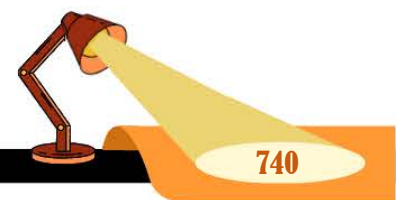

Рис. 1. Структура динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги в узагальненому вигляді

Джерело: доопрацьовано авторами на основі [8, с. 49; 9, с. 264]

В основному до уваги беруться два види стохастичних шоків: технологічні та монетарні. DSGE моделі реального ділового циклу описують вплив технологічних змін на економіку. При цьому вони зовсім не враховують імпульси грошово-кредитної політики. DSGE моделі, які визначальну роль надали монетарним шокам, дістали назву «нових кейнсіанських моделей» [10, с. 33]. Саме вони були запроваджені міжнародними фінансовими установами та центральними банками країн світу як базові моделі систем аналізу і прогнозування. Серед їх числа: Банк Канади – ToTEM (Terms-of-Trade Economic Model) [13], Банк Англії – BEQM (Bank of England Quarterly Model) [3], Банк Норвегії – NEMO (Norwegian Economy Model) [4], Банк Швеції – RAMSES (Riksbank Aggregate Macromodel for Studies of the Economy in Sweden) [5], Банк Фінляндії – Aino [6], Міжнародний валютний фонд з двома світовими моделями: GEM (Global Economy Model) [7, 14], та GIMF (Global Integrated Monetary and Fiscal Model) [15]. Ці моделі використовуються для моделювання монетарних політик та світової економіки. Втім, їм притаманні спільні недоліки: по-перше, високий рівень складності, який вимагає значного масиву вхідної інформації, робить модель трудомісткою; по-друге, широкий загальний рівень «приховує»

алгоритм отримання кінцевого результату, упущена неточність в якому може видавати помилковий прогноз.

Наступним кроком у сфері розробки динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги стали гібридні DSGE-моделі. Процес їх побудови включав два етапи:

- 1) спочатку знаходилися рівноважні значення змінних;
- 2) потім відбувалась побудова рівнянь, якими описувалися коливання змінних навколо їх рівноважних значень.

Розрізняють гібридні моделі двох типів [8, с. 46]. Основна відмінність між ними криється у способі досягнення та утримання економічної рівноваги. У гібридних DSGE-моделях першого типу рівновага забезпечується опосередковано через збалансування взаємовпливів між факторами. Саме такі моделі використовувалися Європейським центральним банком (Area-wide model (AWM) for the Euro Area) [11], Банком Норвегії (Macroeconometric model RIMINI) [12], Резервним банком Австралії (Economic Group Model) [16].

У гібридних DSGE-моделях другого типу використовувалися задані значення рівноважного стану кожного чинника, які визначалися на підставі теоретичного обґрунтування. Процес наближення фактичних даних до рівноважних значень факторів оцінювався моделлю суто технічно. Крім того, гібридні DSGE-моделі другого типу включали перспективну поведінку економічних суб'єктів. Ця вбудована риса дозволяла моделям оцінювати вплив ділових очікувань на економічні процеси у майбутньому. У сукупності особливості гібридних DSGE-моделей другого типу забезпечували високу точність прогнозів у легкій для сприйняття формі. Банком Англії використовувався саме цей тип динамічних стохастичних економічних моделей загальної рівноваги (the Bank of England Quarterly Model) [3].

Пік актуальності гібридних моделей прийшовся на кінець 80-х років початок 90-х років XX століття. Втім, згодом до DSGE-моделей почали висуватися вимоги щодо поглиблення теоретичного обґрунтування алгоритму визначення динаміки наближення факторів до рівноваги. Крім того, був виявлений недолік гібридних DSGE-моделей, а саме вони враховували навіть тимчасові шоки як стабільно діючі фактори впливу. Вдосконалений третій еволюційний тип динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги дістав назву неповних DSGE-моделей (Incomplect DSGE – IDSGE), оскільки поряд із перманентними параметрами вони включали тимчасові елементи.

Першими прикладами IDSGE-моделей стали Квартальна прогнозна модель (Quarterly Projection Model) Банку Канади [17], а також система Резервного банку Нової Зеландії – Forecasting and Policy System (FPS) [18]. У цих моделях були впроваджені теоретичні основи, що дозволяли усунути вище вказані недоліки

гібридних DSGE-моделей. Водночас вони містили ряд припущень щодо врахування фактичних взаємозв'язків в економіці.

Впродовж еволюціонування динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги наука стояла перед вибором меж співвідношення їх теоретичної та емпіричної повноти. Теоретичний зміст моделі відповідає за форматування дійсної економічної логіки процесів та їх взаємозв'язків. Прикладний характер моделі формується її емпіричним змістом. Перші DSGE-моделі мали найнижчу точність прогнозів (рис. 2). Втім, з часом коло факторів, що бралось до уваги динамічними стохастичними моделями, розширилося. Це сприяло підвищенню рівня реалістичності прогнозів. Найбільш оптимальне співвідношення теоретичного та емпіричного змісту відтворено у IDSGE-моделях.

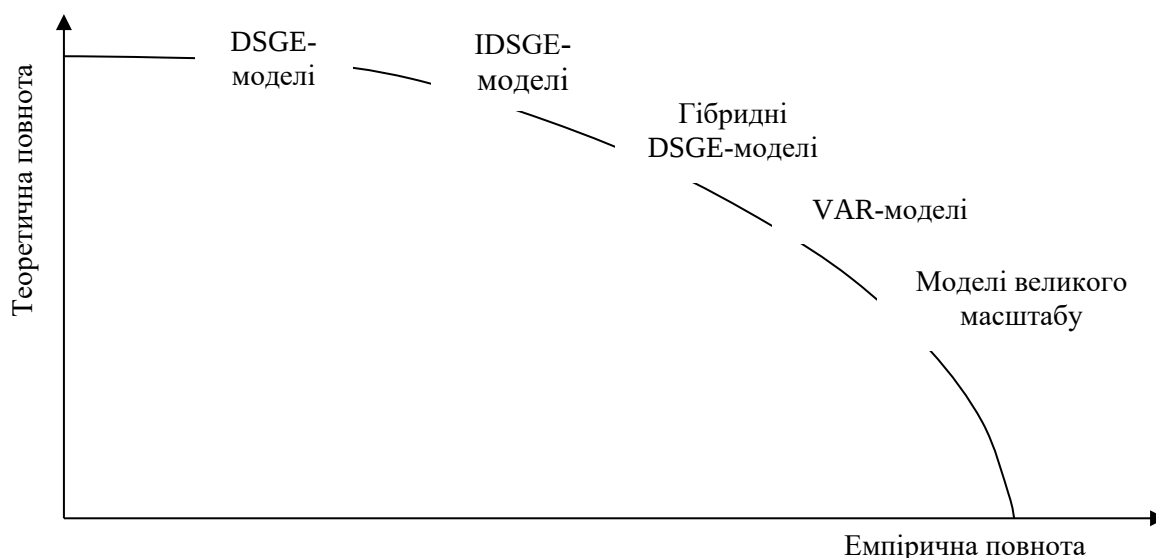

Рис. 2. Співвідношення теоретичної та емпіричної повноти змісту економіко-математичних моделей

Джерело: доопрацьовано авторами на основі [8, с. 48; 12, с. 59]

Враховуючи глибоку теоретичну основу, що надає зручну структуру для аналізу причин, характеру та наслідків економічних явищ, динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги залишаються перспективним напрямком як науково-практичних досліджень і сьогодні. Перспективність їх розвитку є очевидною, оскільки наукою доведено і підтверджено практикою, що статистичні моделі поступаються точністю прогнозів DSGE-моделям, які базуються на синтезі макро- та мікроекономічної теорій. Крім того, динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги продовжують активно еволюціонувати, продукуючи DSGE-моделі нової генерації, які дають більш глибоку та повну аналітичну підтримку процесу прийняття рішень у сфері економічної політики держави.

Пануюча на сьогодні в Україні методологія дослідження взаємовпливу монетарної, фінансової та економічної політик використовує векторно-авторегресійні (VAR) та структурні векторно-авторегресійні (SVAR) моделі. Втім, вони поступаються DSGE-моделям тим, що не враховують поведінку економічних суб'єктів та мають нижчий рівень теоретичного обґрунтування. Натомість динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги, крім того, що позбавлені недоліків VAR-моделей, зарекомендували себе як ефективний інструмент виявлення причин дестабілізації функціонування економічної системи. У зв'язку з цим, застосування DSGE-моделей для дослідження економіки України є перспективним напрямом розвитку вітчизняної економічної науки, результати якої будуть спрямовані на досягнення злагожденості функціонування всієї фінансової системи. Втім, незважаючи на широке застосування математичного апарату для опису рівноважних станів економіки за висловлюванням відомого американського вченого Е. Р. Вайнтрауба сучасна економічна наука перебуває всього лише на етапі «нащупування» загальної рівноваги «невальрасівського типу» [19, с. 115]. Йдеться про невідповідність парадигми рівноваги Вальраса сучасним конкретно-історичним умовам економічного буття. Так, остання розглядає рівновагу як стаціонарний стан системи, а її порушення як тимчасове явище, виняток із правила, але не як системну закономірність. У зв'язку з цим для економічної науки актуалізується необхідність оновлення теорії та методології економічної рівноваги у відповідності до сучасних економічних реалій.

Насьогодні проблема економічної рівноваги залишається однією з ключових у політичній економії [20, с. 142]. Рівновага слугує розумовою конструкцією, пізнавальним інструментом економічного буття. Відомий американський економіст, нобелівський лауреат (1992) Г. С. Беккер визнав рівновагу невід'ємною складовою «серцевини економічного підходу», покладеного в основу багатьох теорем економічної теорії [19, с. 104]. Особливості рівноважного стану системи ідентифікують специфіку її циклічного розвитку, зокрема, визначають іманентні характеристики кризи [21, с. 138]. «Криза розпочинається із суперечностей рівноваги» [20, с. 142] і завершується тільки із досягненням якісно нового стану рівноваги.

Існуючий насьогодні в економічній науці висновок про необхідність «відновити рівновагу» з метою позбутися виниклого «перекосу» у споживацький бік безмежних потреб сучасної особистості для здійснення переходу світової спільноти до розвитку на засадах постіндустріального суспільства, тобто до «суспільства знань» [22, с. 130], ми підтримуємо та уточнюємо – мова йде про формування на глобальному рівні ноорівноваги та її проекції на національному рівні у вигляді становлення «держави соціальної рівноваги» [20, с. 452].

Обґрунтування поняття «ноорівновага», здійснене у авторській статті «Економічна рівновага в контексті антропологічної парадигми сучасних глобально-цивілізаційних перетворень», будується на концепції домінування

ідеального у співвідношенні з матеріальним, що втілюється у гуманізації економіки. У зв'язку з цим основоположним принципом формування ноорівноваги нами виділяється «осмислена конвергенція кожної індивідуальної структури зі світом» [23, с. 25]. Формування ноорівноваги на глобальному рівні пов'язане із переходом цивілізації від індустріального типу розвитку суспільства до постіндустріального. Відповідно це обумовлює сутнісні зміни засад формування та виявлення економічної рівноваги. Якщо рівновага індустріальної економіки формувалася на засадах матеріального добробуту і її основною ознакою прояву була наявність прибутку, то віссю рівноваги постіндустріальної економіки є багатство особистості у своєму багатогранному прояві. У зв'язку з цим рівновагу постіндустріальної економіки А. С. Гальчинський називає нелінійною (динамічною) рівновагою дисипативного типу [20, с. 142]. Порівняно із рівновагою індустріальної економіки вона має більш складний характер у постіндустріальному суспільстві, основними рисами якого є [20, с. 145]:

- зростаюча самодостатність особи на основі усвідомлення себе центром формування не лише особистої, а й суспільної соціально-економічної рівноваги. Подібне розуміння може сформуватися тільки у руслі всебічного розвитку свідомості кожної особистості у напрямі усвідомлення і прийняття на себе відповідальності за процеси, що відбуваються у суспільстві. Мова йде про зростання свідомості особистості, на основі переосмислення власної субординованої шкали культурних, духовних, соціальних та матеріальних (в тому числі економічних) цінностей;

- покладення в основу розбудови економічних відносин ноосферні цінності, які носять постматеріальний характер і стоять вище суто економічних інтересів;

- формування балансу між соціальною, духовною та матеріальною складовими суспільного життя;

- знаходження співвідношення особистих та суспільних інтересів, збалансованого з позиції необхідності забезпечення сталого економічного розвитку держави;

- свідомо раціональна реалізація кожним індивідом економічних свобод та безумовне виконання економічних обов'язків, покладених на нього суспільними законами та правовими актами. В цілому характер користування економічними свободами та відношення до виконання економічних обов'язків визначають фінансову поведінку фізичної особи як безпосереднього учасника економічних відносин. Масовий прояв спільних рис фінансової поведінки індивідів впливає на формування валового внутрішнього продукту та ощадно-інвестиційні процеси в економіці. До економічних свобод особистості ми відносимо: побудову шкали пріоритетності потреб та механізму їх забезпечення (тобто вироблення принципів щодо вибору джерел фінансування, методів формування доходів сімейного бюджету, напрямів його використання), розвиток власної фінансової грамотності, вибір напряму професійної самореалізації, виду

підприємницької діяльності та роду самозайнятості, тощо. Особисті економічні обов'язки, окреслені у правовому полі, включають: сплату податків, виконання фінансових зобов'язань, передбачених договірними відносинами (наприклад, погашення боргу у відповідності до кредитного договору, сплата страхових платежів, внесків на недержавне пенсійне страхування), тощо. Крім того, виконання певного кола соціальних обов'язків також вимагають фінансового забезпечення.

– розбудова економічної політики держави на принципах соціальної справедливості та довіри, тобто здійснення переходу від держави суспільної рівноваги, де баланс забезпечується за рахунок перерозподілу ресурсів і благ між верствами населення, до держави соціальної рівноваги, яка передбачає знаходження балансу між соціальною справедливістю та економічною ефективністю. Іншими словами економічна рівновага має досягатися не за рахунок соціальної рівноваги, а навпаки, підпорядковуватися їй. Втім, важливим є те, що соціальна рівновага як стратегічна мета досяжна тільки для економічно сильної держави [20, с. 456].

Висновки. Отже, у сучасній економічній науці панує розуміння економічної рівноваги підприємства саме у її лінійно детермінованому стані. Узагальнене визначення може бути наступним: рівноважним (збалансованим, гармонізованим) є такий стан, для підтримки якого потрібні мінімальні витрати трудових, сировинних, енергетичних і інформаційних ресурсів, тобто найбільш ефективний у цій ситуації. Втім, сучасні виклики до наукового загалу та економічні реалії вимагають переосмислення традиційного погляду на сутність економічної рівноваги підприємства.

Ноостичний характер економічної рівноваги формується на рівні домогосподарств і, рухаючись у напрямі до світового рівня, пронизує всі ланки ієрархічної структури економічної системи. Це означає, що ноорівновага системно включає в себе усі ієрархічні рівні економічної рівноваги. Для цього будь-яка рівновага має носити ноостичні ознаки, тобто бути соціалізованою. Не виключенням є економічна рівновага підприємства. Вона набуде ноостичного змісту тільки якщо фінансова рівновага, її складова, досягатиметься за умови розвитку людського капіталу. У такому випадку економічна рівновага підприємства набуде дисипативного характеру, тобто «втратить пам'ять» щодо свого лінійно детермінованого стану. Останній забезпечується за рахунок жорсткої економії, в першу чергу, на фінансуванні розвитку інтелектуального потенціалу підприємства. Лінійно детермінованому стану економічної рівноваги підприємства характерним є дотримання мінімальних соціальних стандартів.

Для здійснення глобальних якісних перетворень необхідно, щоб сучасна мікроекономічна рівновага прямувала у руслі ноостичних трансформацій, тобто від лінійного до нелінійного (дисипативного) типу збалансованості. Вихід за межі цього процесу або опір йому залишать підприємство на тупиковій гілці еволюції. Статична рівновага досягнута економічною системою у такому

випадку знаменуватиме завершення її розвитку. На сьогодні в умовах швидкоплинної зміни факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, на нашу думку, досягнення та утримання динамічного стану економічної рівноваги виступає не лише єдиною можливим шляхом виживання підприємств у надскладних умовах, а й надійною основою їх сталого розвитку.

Отже, викладений сучасний науковий погляд на економічну рівновагу розвиває її теоретико-методологічні засади шляхом внесення таких уточнень:

- по-перше, економічна рівновага не самобуття, вона підпорядковується досягненню стратегічних соціально-економічних цілей розвитку системи. Відповідно у міру еволюціонування останньої її рівноважний стан теж видозмінюється;

- по-друге, економічна рівновага, маючи циклічну природу, постійно змінюється, набуваючи нових якісних ознак;

- по-третє, вектор руху розвитку економічної рівноваги має свідомо задаватися регулюючою силою;

- по-четверте, з ускладненням економічних відносин в процесі глобальних трансформаційних змін ускладнюються й умови досягнення економічної рівноваги. Так, зокрема, трансформується структура впливу факторів на неї, в тому числі за рахунок оновлення їх набору.

Література:

1. Kydland, F.E. & Prescott, E.C. (1991). The econometrics of the general equilibrium approach to business cycles. *Scand. J. of Economics*, 93(2), 161-178.

2. Lukas, R., E., Jr. (1976). Econometric policy evaluation: a critique. Carnegie-Roshester conference series on public policy, 1, 19-46.

3. Harrison, R., at al. (2005). The Bank of England Quarterly Model. London: Bank of England publications grou. Retrieved from <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/financial-stability-reports> (accessed 16 May 2025)

4. Brubakk L., at al. (2006). Finding NEMO: Documentation of the Norwegian Economy Model. Staff Memo: Monetary Policy, 12. Retrieved from <https://www.norges-bank.no/globalassets/upload/publikasjoner/staff-memo/2006/memo-2006-06.pdf> (accessed 18 May 2025)

5. Adolfson, M., at al. (2013). Ramses II – Model Description. Occasional papers of Sveriges Riksbank, 12 (February). Retrieved from <https://www.riksbank.se/en-gb/press-and-published/publications/regular-publications/working-paper-series/occasional-paper-series/occasional-paper-series-no.-12-ramses-ii--model-description/> (accessed 29 May 2025)

6. Kilponen, J., at al. (2016). The Aino 2.0 Model (May, 2016). Bank of Finland Research Discussion Paper, 16/2016. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2795479> (accessed 06 May 2025)

7. Pesenti, P. (2008). The Global Economy Model (GEM): Theoretical Framework. New York: Federal Reserve Bank. Retrieved from <https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/economists/pesenti/gem15.pdf> (accessed 19 May 2025).

8. Петрик О., Шоломницький Ю. Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги: сутність, досвід використання в центральних банках. Банківська справа. 2007. №4. С. 43-53.

9. Баженова Ю.В. Застосування динамічних стохастичних моделей загальної рівноваги для аналізу макроекономічної політики. Актуальні проблеми економіки. 2009. №7. С. 261-266.

10. Баженова Ю.В. Моделювання впливів монетарної та фіскальної політики на економіку України за допомогою відкритої динамічної стохастичної моделі загальної рівноваги. Економіка та держава. 2009. №7. С. 33-36.

11. Fagan, G., & Henry, J., & Mestre, R. (2005). An Area-wide model for the Euro Area. *Economic Modelling*, 22/1, 39-59. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999304000318> (accessed 06 May 2025)

12. Olsen, K., & Wulfsberg, F. (2001). The role of assessments and judgement in the use of the macroeconomic model RIMINI. *Norges bank economic bulletin*, 2, 55-65. Retrieved from https://static.norges-bank.no/globalassets/upload/publikasjoner/economic_bulletin/2001-02/rimini.pdf (accessed 06 May 2025)

13. Murchison, S., & Rennison, A. (2006). ToTEM: the Bank of Canada's new quarterly projection model. *Bank of Canada technical reports*, 97. Retrieved from <https://www.bankofcanada.ca/research/technical-reports/> (accessed 6 May 2025)

14. GEM: A New International Macroeconomic Model. The site of International Monetary Fund. *imf.org*. Retrieved from <https://www.imf.org/external/np/res/gem/2004/eng/> (accessed 06 May 2025)

15. The Global Integrated Monetary and Fiscal Model (GIMF) – Theoretical Structure. The site of International Monetary Fund. *imf.org*. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Global-Integrated-Monetary-and-Fiscal-Model-GIMF-Theoretical-Structure-23615> (accessed 07 May 2025)

16. Beechey, M., Bharucha, N., & Cagliarini, A., & Gruen, D., & Thompson Cr. (2000). A small model of Australian macroeconomy. *Reserve Bank of Australia discussion papers*, 5. Retrieved from <https://www.rba.gov.au/publications/rdp/2000/2000-05.html> (accessed 06 May 2025)

17. Amanol, R., & McPhail, K., & Pioro, H., & Rennison, A. (2002). Evaluating the Quarterly Projection Model: A Preliminary Investigation. *Bank of Canada Working Papers*, 20. Retrieved from <https://www.bankofcanada.ca/2002/08/working-paper-2002-20/> (accessed 06 May 2025)

18. Black, R., & Cassino, V., & Drew, A., & Hansen, E., & Hunt, B., & Rose, D., & Scott, A. (1997). The Forecasting and Policy System: the Core Model. *Research Papers of New Zeland Reserve Bank*, 43. Retrieved from <https://www.rbnz.govt.nz/-/media/ReserveBank/Files/Publications/Research/Additional%20research/rp43.pdf?la=en> (accessed 06 May 2025)

19. Гудзь Т. П. Теорія і методологія формування фінансової рівноваги підприємства: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2018. 463 с.

20. Гальчинський А. С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань. Київ: Либідь, 2013. 472 с.

21. Гальчинський А. С. Економічна методологія. Логіка оновлення. Київ: «АДЕФ-Україна», 2010. 572 с.

22. Мороз О.В., Карачина Н.П., Шиян А.А. Концепція економічної безпеки сучасного підприємства: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 241 с.

23. Гудзь Т. П. Економічна рівновага в контексті антропологічної парадигми сучасних глобально-цивілізаційних перетворень. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №9. С. 20 – 26.

References:

1. Kydland, F.E. & Prescott, E.C. (1991). The econometrics of the general equilibrium approach to business cycles. *Scand. J. of Economics*, 93(2), 161-178.

2. Lukas, R., E., Jr. (1976). Econometric policy evaluation: a critique. *Carnegie-Roshester conference series on public policy*, 1, 19-46.

3. Harrison, R., at al. (2005). The Bank of England Quarterly Model. London: Bank of England publications grou. Retrieved from <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/financial-stability-reports> (accessed 16 May 2025)

4. Brubakk L., at al. (2006). Finding NEMO: Documentation of the Norwegian Economy Model. Staff Memo: Monetary Policy, 12. Retrieved from <https://www.norges-bank.no/globalassets/upload/publikasjoner/staff-memo/2006/memo-2006-06.pdf> (accessed 18 May 2025)
5. Adolfson, M., at al. (2013). Ramses II – Model Description. Occasional papers of Sveriges Riksbank, 12 (February). Retrieved from <https://www.riksbank.se/en-gb/press-and-published/publications/regular-publications/working-paper-series/occasional-paper-series/occasional-paper-series-no.-12-ramses-ii--model-description/> (accessed 29 May 2025)
6. Kilponen, J., at al. (2016). The Aino 2.0 Model (May, 2016). Bank of Finland Research Discussion Paper, 16/2016. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2795479> (accessed 06 May 2025)
7. Pesenti, P. (2008). The Global Economy Model (GEM): Theoretical Framework. New York: Federal Reserve Bank. Retrieved from <https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/economists/pesenti/gem15.pdf> (accessed 19 May 2025).
8. Petryk, O., & Sholomnytskyi, YU. (2007). Dynamichni stokhastychni modeli zahalnoi rivnovahy: sutnist, dosvid vykorystannia v tseentralnykh bankakh [Dynamic stochastic models of general equilibrium: essence, experience of use in central banks]. *Bankivska sprava – Banking*, 4, 43-53 [in Ukrainian].
9. Bazhenova, YU.V. (2009). Zastosuvannia dynamichnykh stokhastychnykh modelei zahalnoi rivnovahy dlia analizu makroekonomichnoi polityky [Application of dynamic stochastic general equilibrium models for the analysis of macroeconomic policy]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of economics*, 7, 261-266 [in Ukrainian].
10. Bazhenova, YU.V. (2009). Modeliuvannia vplyviv monetarnoi ta fiskalnoi polityky na ekonomiku Ukrainy za dopomohoiu vidkrytoi dynamichnoi stokhastychnoi modeli zahalnoi rivnovahy [Modeling the Impact of Monetary and Fiscal Policy on the Economy of Ukraine Using an Open Dynamic Stochastic General Equilibrium Model]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, 7, 33-36 [in Ukrainian].
11. Fagan, G., & Henry, J., & Mestre, R. (2005). An Area-wide model for the Euro Area. *Economic Modelling*, 22/1, 39-59. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999304000318> (accessed 06 May 2025)
12. Olsen, K., & Wulfsberg, F. (2001). The role of assessments and judgement in the use of the macroeconometric model RIMINI. *Norges bank economic bulletin*, 2, 55-65. Retrieved from https://static.norges-bank.no/globalassets/upload/publikasjoner/economic_bulletin/2001-02/rimini.pdf (accessed 06 May 2025)
13. Murchison, S., & Rennison, A. (2006). ToTEM: the Bank of Canada's new quarterly projection model. Bank of Canada technical reports, 97. Retrieved from <https://www.bankofcanada.ca/research/technical-reports/> (accessed 6 May 2025)
14. GEM: A New International Macroeconomic Model. The site of International Monetary Fund. [imf.org](https://www.imf.org). Retrieved from <https://www.imf.org/external/np/res/gem/2004/eng/> (accessed 06 May 2025)
15. The Global Integrated Monetary and Fiscal Model (GIMF) – Theoretical Structure. The site of International Monetary Fund. [imf.org](https://www.imf.org). Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Global-Integrated-Monetary-and-Fiscal-Model-GIMF-Theoretical-Structure-23615> (accessed 07 May 2025)
16. Beechey, M., Bharucha, N., & Cagliarini, A., & Gruen, D., & Thompson Cr. (2000). A small model of Australian macroeconomy. Reserve Bank of Australia discussion papers, 5. Retrieved from <https://www.rba.gov.au/publications/rdp/2000/2000-05.html> (accessed 06 May 2025)
17. Amanol, R., & McPhail, K., & Pioro, H., & Rennison, A. (2002). Evaluating the Quarterly Projection Model: A Preliminary Investigation. Bank of Canada Working Papers, 20. Retrieved from <https://www.bankofcanada.ca/2002/08/working-paper-2002-20/> (accessed 06 May 2025)

18. Black, R., & Cassino, V., & Drew, A., & Hansen, E., & Hunt, B., & Rose, D., & Scott, A. (1997). The Forecasting and Policy System: the Core Model. Research Papers of New Zealand Reserve Bank, 43. Retrieved from <https://www.rbnz.govt.nz/-/media/ReserveBank/Files/Publications/Research/Additional%20research/rp43.pdf?la=en> (accessed 06 May 2025)

19. Hudz, T. P. (2018). *Teoriia i metodolohiia formuvannia finansovoi rinvovahy pidpriemstva* [Theory and methodology of forming the financial balance of an enterprise]. Poltava: PUET, 463 p. [in Ukrainian].

20. Halchynskyi, A. S. (2013). *Politychna nooekonomika: nachala onovlenoi paradyhmy ekonomichnykh znan* [Political nooeconomics: the beginnings of a renewed paradigm of economic knowledge]. Kyiv: Lybid, 472 p. [in Ukrainian].

21. Halchynskyi, A. S. (2010). *Ekonomichna metodolohiia. Lohika onovlennia* [Economic Methodology. The Logic of Renewal]. Kyiv: «ADEF-Ukraine», 572 p. [in Ukrainian].

22. Moroz, O.V., & Karachyna, N.P., Shyian, A.A. (2011). *Kontseptsiiia ekonomichnoi bezpeky suchasnoho pidpriemstva* [Concept of economic security of a modern enterprise]. Vinnytsia: VNTU, 2011, 241 p. [in Ukrainian].

23. Hudz, T. P. (2014). *Ekonomichna rinvovaha v konteksti antropologichnoi paradyhmy suchasnykh hlobalno-tsyvilizatsiinykh peretvoren* [Economic equilibrium in the context of the anthropological paradigm of modern global-civilizational transformations]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of economics*, 9, 20 – 26 [in Ukrainian].

«Успіхи і досягнення у науці»

(Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»)

Випуск № 6(16) 2025

*Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.*

*Видавець:
ФОП «Жукова Ірина Віталіївна», Свідоцтво серія ДК № 7425 від 09.08.2021 р.*